

Zoltán Czvegrosch

ZŠ Ohradní - Sofie Kynychová, Adéla Jílková, Stanislav Holeš, Sofie Czvegroschová

komentář 1: **Pan Zoltán Czvegrosch je umělecký architekt, který prožil celé své dětství na Slovensku. Narodil se roku 1960 do maďarské rodiny žijící v Košicích. Žil ve starém domě u trati se svými rodiči. Z bezstarostných prázdninových dnů se stává noční můra.**

pamětník: *„Krásný sluneční den, byl to pracovní den – jedenadvacátého srpna. A zazvonil telefon a mámě volal tatínek, dědeček, že nás obsadili Rusové...no a bylo to...“*

„To ráno už byli ve městě, lidi se vzbudili a ve městě byly tanky. A děda bydlel v centru, proto to měl z první ruky, protože jediný komunikační přístroj byl telefon tenkrát a rádio.“

komentář 2: **Obsazení Československa vojsky Varšavské smlouvy bylo pro mnohé lidi opravdovým překvapením. Rodiče i přes strach z nastalé situace, museli do práce. Malý Zoltán zůstal doma sám. Nesměl nikam chodit, protože nikdo nevěděl, co se bude dít...**

pamětník: *„Měl jsem takovou třešeň, vedle garáže, a na tý jsem tak jako pobýval. Takže jsem vylezl na garáž a koukal jsem se na kopec naproti a na tom kopci přes horizont se vysouvaly dělové hlavně..“*

komentář 3: **V Košicích se lidé proti obsazení bouřili a bezpečno tam opravdu nebylo. Až po několika dnech se rodiče odvážili vyjít s osmiletým Zoltánem do ulic.**

pamětník: *„No a pak mě máma vzala za pár dní do města, a to město bylo úplně jiné, tam kde byly obchody, ty výlohy, ty byly polepený výzvama, prostě každý, co si myslel, tak se to lepilo na ty výlohy. Takže to vypadalo jako jedna velká inzerce ta hlavní třída, že jo.“*

„Babička mě poslala do fronty, šel jsem kupovat cukr a mouku, protože zkušenost byla taková, že bude válka.“

komentář 4: **Okupanti už na území našeho tehdejšího státu zůstali. Přišlo období normalizace a vše bylo jinak.**

pamětník: *„A to je ta největší změna, že rodiče se změnili...Do té doby to byli mladí veselí lidi, který jo..jezdili jsme na dovolený...“*

„A po tom šedesátým osmým se ty lidi opravdu začli bát, takže celá ta atmosféra v té společnosti byla taková „pššt...neříkej to, to jsou takoví pitomci, ale neříkej to...“

komentář 5: **Po absolvování střední školy odešel Zoltán Czvegrosch studovat architekturu a scénografii na Vysokou uměleckoprůmyslovou školu v Praze. Cítil rozdíl mezi Prahou a zbytkem země. V 80. letech se atmosféra začala postupně uvolňovat. V listopadu 1989 byl zrovna na vojně, přesto se aktivně podílel na množení a distribuci protikomunistických letáků.**

pamětník: *„Takže já jsem byl na tý vojně, my jsme seděli na tom útvaru a protože jsme všichni věděli, že už to rupne, měli jsme zaražený vycházky, ale i tak jsme ..večer jsem se sebral a jeli jsme na umprumku a rozváželi jsme letáky, protože nebyla auta.“*

komentář5: A co vnímal jako největší změnu mezi obdobím před rokem 1989 a tím, jak žijeme dnes?

pamětník: *„Životní svoboda je největší hodnota, protože když jsem se dostal poprvé v 90. letech na ten západ, tak to bylo jako když ptáka vypustí z klece, obrovská touha něco poznat a zároveň obrovský strach.“*